

Lausunto
31.10.2025

1 (3)

Opetus- ja kulttuuritoimi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Liikunnan vastualue
kirjaamo.okm@gov.fi

VN/29832/2025

Aluehallintovirastojen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikuntalain 7 §:n kumoamisesta

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi liikuntalain 7 § koskien alueellista liikuntaneuvostoa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausunnossa vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä huomioita ja havaintoja teillä on esitykseen?

Aluehallintovirastot pitävät esitystä liikuntalain 7 §:n kumoamisesta kannatettavana ja perusteltuna. Taustamuistiossa on esitetty laajat ja pätevät perustelut kumoamisen tarpeellisuudelle. Aluehallintovirastot haluavat tuoda kuitenkin esille vielä seuraavat seikat:

- Alueellisten liikuntaneuvostojen toiminta on nykyisessä muodossaan ollut haasteellista lukuisten esteellisyyksien vuoksi. Jäsenistössä on huomattava määrä kuntien viranhaltijoita tai luottamushenkilöitä, jotka ovat esteellisiä osallistumaan lausuntojen käsittelyyn, mikäli heidän kunnastaan on hakemus käsiteltävien hakemusten joukossa. Kaikissa kokouksissa neuvostot eivät ole olleet päätösvaltaisia lausuntoa antaessaan. Tämä on kyseenalaistanut lausuntojen merkityksen päätöksentekoprosessissa.
- Liikuntapaikkarakentamisen rahoituksesta annettavat lausunnot ovat olleet merkittävien neuvostojen tehtävä. Rahoitussuunnitelmamenettelystä luopumisen lisäksi liikuntapaikkarakentamisen määrärahat ovat pienentyneet viime vuosina merkittävästi ja ennakoarvioiden mukaan pienenevät edelleen tulevina vuosina. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimivallan hankeavustusta kohdennetaan entistä pienempään määrään hankkeita ja näin ollen kaikkien maakuntien alueelle ei sijoitu avustettavia kohteita. Myös avustettavien alueellisen toimivallan hankkeiden määrä on hyvin pieni. Näin ollen alueellisen lausunnonannon tarve ja merkitys on vähentynyt.
- Uudessa virastossa liikuntatoimen tehtäviä hoitavien määrä on niukka. Aluehallintoviraston toimintamäärärahoihin kohdistuu valtiontalouden säästöpäätöksiä noin 10 % vuoteen 2027 mennessä. Tämä säästöpäätös siirtyy perustettavaan uuteen Lupa- ja valvontavirastoon. Pienenevät resurssit

kohdistuvat vääjäämättä myös liikuntatoimeen ja tehtävien hoidossa korostuu entisestään kustannustehokkuuden tarve. Useiden alueellisten liikuntaneuvostojen hallinnoinnin tarvittava työmäärä on suhteettoman suuri verrattaessa liikuntatoimen henkilöstöresurssiin.

2. Miten toteuttaisitte alueellista osallisuutta uudessa virastorakenteessa / uudessa toimintamallissa?

Aluehallintoviraston liikuntatoimen tehtävät siirtyvät 1.1.2026 alkaen uudelle perustettavalle Lupa- ja valvontavirastolle ja aluehallintoviraston liikunnan toimialan virkahenkilöt ovat osallistuneet aktiivisesti uuden viraston tehtävien suunnitteluun. Perustettava Lupa- ja valvontavirasto on valtakunnallinen, eikä sillä ole aluerakenteita. Alueellisuus ja osallistaminen on huomioitu monella eri tavalla virastomuutoksen valmistelussa.

Aluehallinnon uudistuksen yhtenä tavoitteena on keventää hallinnon rakennetta siten, että aluehallintoon muodostuisi toiminnallisesti ja vastuunjaon kannalta nykyistä selkeämpi kokonaisuus ja sen toiminta olisi yhteiskunnallisesti nykyistä vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa. Valtion aluehallintouudistuksen myötä viraston johdon, erityisesti viraston osastojen osastopäälliköiden, tehtävänä on laatia virastolle valtakunnalliset käsittelyprosessit. Valtakunnallisesti yhtenäiset prosessit turvaavat alueiden tasapuolisen kohtelun.

Monipaikkaisuus ja alueelliset, monialaiset tiimit

Aluehallintoviraston liikuntatoimen virkahenkilöt tulevat sijoittumaan Lupa- ja valvontavirastossa ympäri Suomea monipaikkaisesti ja heillä on vankka alueellinen asiantuntemus, jota edelleen hyödynnetään viranomaistyössä. Viraston sisällä voidaan työnjaollisesti jakaa tehtäviä alueellisesti sen mukaan, missä asian käsittelemiseksi tarvittavat resurssit ja asiantuntemus konkreettisesti sijaitsevat. Alueellisen asiantuntemuksen lisäämisen työkaluna tullaan hyödyntämään uuteen virastoon perustettavia alueellisia, monialaisia tiimejä, joissa on suunniteltu olevan edustus Varhaiskasvatuksen-, koulutuksen ja kulttuurin yksikön eri toimialoilta. Tarvittaessa monialaisissa tiimeissä voidaan kuulla erilaisia alueellisia toimijoita, jos tehtävien hoito sitä edellyttää. Tiimien avulla saadaan kerättyä kattavaa alueellista tietoa eri toimialoilta, jota voidaan hyödyntää liikunnan eri tehtävissä, kuten valtionavustuksien käsittelyssä.

Koulutus- ja verkostotilaisuudet

Aluehallintoviraston liikunnan toimialan tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella liikunnan edistämisestä (550/2015). Asetuksessa säädetään mm., että aluehallintovirastolla on tehtävänä kuntien ja liikunnan sidosryhmien informointi ja koulutuksen järjestäminen liikuntapoliittisista tavoitteista, toimenpiteistä ja resursseista. Aluehallintovirastot ovat toteuttaneet em. asetuksen mukaista tehtävää järjestämällä verkosto-, sidosryhmä- ja koulutustilaisuuksia yksin tai yhteistyössä eri toimijoiden, kuten liikunnan aluejärjestöjen ja hyvinvointialueiden kanssa. Tilaisuuksien yhteydessä on käyty vuoropuhelua eri alueiden kuntien ja liikunnan sidosryhmien kanssa alueellisen tilannetiedon muodostamiseksi. Lisäksi aluehallintoviraston liikunnan toimiala on ollut edustettuina eri toimijoiden koordinoimissa valtakunnallisissa ja alueellisissa verkostoissa sekä työryhmissä. Lupa- ja valvontaviraston liikunnan vastuualueella jatketaan toimivaa valtakunnallista ja alueellista koulutus- ja verkostotyötä, jotta ymmärrys eri kuntien ja alueiden tilanteista säilyy vahvana.

Peruspalvelujen arviointi

Yhtenä alueellisen tiedon keräämisen työkaluna on toiminut kuntien tuottamien peruspalvelujen arviointi. Peruspalvelujen arviointi on aluehallintovirastojen lakisäätelinen tehtävä ja arviointi toteutetaan joka toinen

vuosi kunnilta kerättävän tiedon avulla. Peruspalvelujen arvioinnilla seurataan ja arvioidaan palvelujen yhdenvertaista saavutettavuutta koko maassa. Peruspalvelujen arvioinnin avulla kiinnitetään huomiota myös alueellisiin eroihin palvelujen saatavuudessa ja arvioinnin kohteet vaihtelevat eri arviointivuosina. Arviointien pohjalta aluehallintovirasto voi tehdä ehdotuksia palvelujen kehittämiseksi. Peruspalvelujen arvioinnin kehittämiseksi on syksyllä 2025 valmisteilla kysely kunnille, jossa kartoitetaan kuntien tapoja hyödyntää arvioinnin tuloksia, ja mitä aiheita kunnat haluaisivat jatkossa arviotavaksi. Lisäksi kunnilta tullaan kysymään toiveita, miten heidät osallistettaisiin peruspalvelujen arvioinnin kehittämiseen. Arviointia voidaan kehittää kartoituskyselyn tulosten avulla palvelemaan paremmin alueellisen tilannetiedon tuottamista.

Tietokannat

Tiedolla johtamisen tukena on aluehallintoviraston liikunnan toimialalla ollut käytössä eri valtionavustuksista koottuja tietokantoja, kuten avustukset.fi -sivusto. Sivustolta niin kehittämis- kuin investointiavustusten käsittelijät ovat pystyneet tarkistamaan esimerkiksi aikaisempien vuosien myönnettyt valtionavustukset kunnittain, alueittain ja valtakunnallisesti. Lisäksi aluehallintovirastot ovat hyödyntäneet toisten toimijoiden ylläpitämiä valtakunnallisia tietokantoja (mm. LIPAS-liikuntapaikkojen tietokanta), joissa on myös tärkeää alueellista tietoa. Lupa- ja valvontavirastossa tulee toimimaan Tiedontuotannon, tarkastuksen ja osaamisen kehittämisen -ryhmä, jossa ylläpidetään ja kehitetään tietojärjestelmiä palvelemaan alueellisesti tasapuolista päätöksentekoa. Uuden viraston liikunnan vastualueen toiminnassa tietojärjestelmiä on tärkeä edelleen hyödyntää ja kehittää yhteistyössä eri toimijoiden, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa, liikuntapoliittiset tavoitteet ja painopisteet huomioiden.

Valtion liikuntaneuvosto

Valtioneuvoston asetus liikunnan edistämisestä 1 §:n (550/2015) mukaan valtion liikuntaneuvostossa tulee olla edustettuina erilaiset yhteiskunnalliset näkemykset, liikunnan eri toimialueet ja yhteistyötahot, liikunnan kansalaisjärjestöt ja kunnat sekä alueelliset ja kielelliset näkökohdat. Tällaisessa muutostilanteessa, jossa alueellisista liikuntaneuvostoista ollaan luopumassa, olisi hyvä tarkastella, voisiko valtion liikuntaneuvostossa olla jatkossa vahvempi alueellinen edustus.

Määrärahat

Liikuntalain 9 §:n (27.6.2025/618) mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa Lupa- ja valvontaviraston käyttöön vuosittain liikunnan alueellisesti hoidettaviin valtiohallinnon tehtäviin määrärahat, joiden käytöstä sovitaan Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Määrärahojen käytön kohdentamisessa voidaan ottaa huomioon alueellista osallisuutta ja läsnäoloa vaativat tehtävät, jotta eri alueiden ja kuntien erityispiirteet tunnustetaan valtakunnallisen viraston liikunnan vastualueen toiminnassa.

Aluehallintovirastojen liikunnan toimialan puolesta,

Veijo Kosola
Johtaja
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Ulla Silventoinen
Liikuntatoimen ylitarkastaja
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto